

Goede stervenzorg onderbelicht in medische opleidingen

Leiden, 24 september 2018 - Elke arts krijgt ermee te maken: patiënten die niet meer beter worden. Hoe kun je het sterven bespreken? Wat is goede zorg in de laatste levensfase? Onderzoekers van Leyden Academy on Vitality and Ageing bekeken in hoeverre de zorg rond het einde van het leven van patiënten aan bod komt in de Nederlandse geneeskundeopleidingen. Het aanbod is zeer wisselend en het onderwerp blijft over de gehele linie onderbelicht, zo concluderen de onderzoekers in een artikel dat op 5 september jl. is gepubliceerd in wetenschappelijk tijdschrift [Perspectives on Medical Education](#).

Opzet onderzoek

Toekomstige artsen moeten goed worden opgeleid in het leveren van passende zorg aan terminale patiënten. Internationaal zijn veel medische curricula getoetst op de aandacht die wordt besteed aan 'end-of-life care' (ELC), maar in Nederland was nog geen formele evaluatie uitgevoerd. De onderzoekers stelden hiertoe een checklist op gebaseerd op internationale normen, met vijf domeinen van ELC-onderwijs die als essentieel worden beschouwd, zoals communicatie, juridisch-ethische aspecten en professionele en persoonlijke zelfreflectie van de arts. Aan de hand van deze checklist is eerst het Raamplan Artsopleiding beoordeeld, dat de blauwdruk vormt voor de geneeskunde opleidingen in Nederland. Vervolgens zijn de curricula en eventuele extra vakken van de bachelor en master opleidingen doorgelicht van de acht medische faculteiten. Komt stervenzorg aan bod, op welke wijze, en hoeveel tijd wordt eraan besteed?

Veel verbetering mogelijk

De onderzoekers stellen vast dat er veel verbetering mogelijk is. Het raamplan stipt vier van de vijf domeinen van ELC aan, maar is onvolledig en weinig specifiek. Geen van de acht medische faculteiten behandelt in de geneeskundeopleiding alle (sub)domeinen van ELC. Stervenszorg is bovendien verweven in het curriculum, als onderdeel van andere vakken. Slechts één faculteit biedt een keuzevak aan waarin alle essentiële aspecten van de internationale normen zijn opgenomen.

Palliatieve zorg delft het onderspit

Dat het onderwerp onderbelicht blijft in de medische curricula is volgens de onderzoekers geen onwil. Onderzoeker en hoogleraar ouderengeneeskunde Joris Slaets: "Iedereen is het er direct mee eens dat dit een belangrijk onderwerp is. Misschien wordt nog teveel aangenomen dat het sterven in alle geneeskundevakken wel een beetje aan bod komt, maar dit blijkt dus tegen te vallen. Ook is er veel concurrentie in het raamplan en de curricula. Palliatieve zorg delft dan al snel het onderspit, er is niemand die zich er hard voor maakt."

Beter voorbereid op de praktijk

We moeten jonge artsen beter voorbereiden op de praktijk waar zij al snel met de dood te maken zullen krijgen, vinden de onderzoekers. Joris Slaets: "Als er geen sprake meer is van genezen en behandelen, zijn er in de zorg andere vaardigheden nodig: goede gesprekken voeren, aandacht voor spirituele en psychosociale aspecten, zelfreflectie. Vaardigheden die je sowieso een betere dokter maken. Er is maatschappelijk en politiek steeds meer aandacht voor een goed slot aan het leven. Het is hoog tijd dat het levenseinde ook een prominente plek krijgt in het medisch onderwijs."

Aanbeveling: stervenzorg als extra vak

Het huidige Raamplan Artsopleiding dat uit 2009 stamt, wordt volgend jaar vervangen. Volgens de onderzoekers is dit een uitgelezen gelegenheid om stervenzorg steviger in te bedden in de geneeskundeopleidingen. Ook de medische faculteiten zelf kunnen volgens Joris Slaets verbeteringen doorvoeren: "Er is veel ruimte om van elkaar te leren. Maak

van end-of-life care een concreet vak, ga er in werkgroepen mee aan de slag. Zorgen voor een goed sterfbed voor je patiënten is uiteindelijk een van de basis facetten van het arts zijn, ongeacht welke specialisatie je kiest. In de laatste levensfase kun je zoveel voor mensen betekenen.”

Het artikel 'End-of-life care in the Dutch medical curricula' door Josefien de Bruin, Mary-Joanne Verhoef, Joris P.J. Slaets en David van Bodegom is op 5 september 2018 gepubliceerd in wetenschappelijk tijdschrift Perspectives on Medical Education: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40037-018-0447-4>

Leyden Academy on Vitality and Ageing is een kennisinstituut gericht op de verbetering van de kwaliteit van leven van oudere mensen. Meer informatie vindt u op www.leydenacademy.nl.